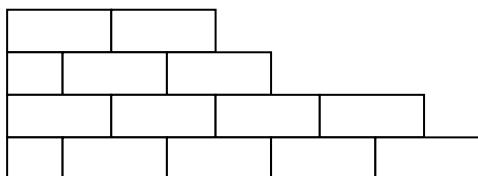

Stavebné kamene - prvky pozitívneho riadenia triedy

Podporujúce prostredie pre učenie s dôrazom na vytváranie dobrých vzťahov, triedneho spoločenstva, podporu sebaúcty detí učiteľ/-ka dosahuje používaním širokej palety nástrojov pozitívneho riadenia triedy, skupiny. Učiteľ/-ka funguje ako facilitátor/ka. Triedu neriedi direktívne, usmerňuje procesy v triede. Uplatňuje princíp participatívnosti – deti majú vplyv na fungovanie vecí, ktoré sa ich dotýkajú. Dospelí dôverujú v ich schopnosti, zaujímajú sa o ich názory a tiež sa učia od detí.

Uvádzame niekoľko prejavov správania, ktoré možno pozorovať pri facilitovaní učenia (aj sociálneho), pri uplatňovaní rešpektujúceho prístupu k deťom v správaní, konaní učiteľa/-ky.

Rozhodujúcim prostriedkom na vytváranie pozitívnej sociálnej klímy je formovanie triedneho spoločenstva. Hlavným nástrojom je [komunita](#) a práca s [pravidlami života](#), so [sociálnymi zručnosťami](#).

Dôležité je podporujúce prostredie, rešpektujúca komunikácia, stratégie a aktivizujúce metódy učenia.

Podporujúce prostredie spoluvytvára:

- ❖ tichý a pokojný hlas a,
- ❖ signály (napr. pre aktívne počúvanie...) na udržanie disciplíny,
- ❖ viditeľný, farebný denný program (program bloku) na tabuli, flipe, ppt,
- ❖ vyvesené písané postupy pre opakujúce sa činnosti (napr. postup pri príchode, pre používanie rôznej intenzity hlasov - tichý, skupinový, hlasný),
- ❖ vizualizované dohody o správaní, vyvesené piktogramy životných zručností, na ktorých trieda pracuje,
- ❖ tichá hudba,
- ❖ príjemné vône,
- ❖ rozdelenie priestoru na skupinové práce, spoločné stretnutia v kruhu, individuálnu prácu, kútiky pre špecifické činnosti (napr. informačný, čitateľský, výskumnícky, oddychový kútik) - priestor obsahuje pracovnú aj relaxačnú časť, viac pripomína obývačku ako kanceláriu, možno vidieť drobné osobné veci, hračky v triede (hra s nimi podľa dohodnutých postupov).

Rešpektujúca komunikácia sa prejavuje v nasledujúcich činnostiach učiteľa/-ky:

- ❖ oslovovanie detí krstnými menami,
- ❖ pozorné počúvanie detí, snaha porozumieť,
- ❖ zisťovanie, overovanie potrieb detí pri učení sa,

- ❖ spoločné vytvorenie a upevňovanie pravidiel správania sa v triede,
- ❖ zvládanie emócií, ich kultivované autentické vyjadrovanie,
- ❖ empatické vyjadrenia voči deťom, zrkadlenie pocitov, skusmé pomenovanie prežívania detí,
- ❖ humor, žartovanie, úsmevy (bez irónie a zhadzovania),
- ❖ používanie cielenej reči na životné zručnosti, dohodnuté pravidlá,
- ❖ nevidno/nepočuť zhadzovanie, kritizovanie, vysmievanie sa, vyhrážanie sa, nálepkovanie, verejné porovnávanie detí navzájom, výčitky, prikazovanie...
- ❖ fyzický kontakt (dotyk, pohladenie), keď je to vhodné, zachovanie citlivosti k intímnej zóne detí,
- ❖ individuálne, skupinové rozhovory vedie s deťmi pri zachovaní rovnakej výšky očí,
- ❖ vyváženosť v kladení otvorených aj zatvorených otázok,
- ❖ používanie opisnej otvorenej spätnej väzby, informácií s cieľom zlepšenia správania, výkonu detí uprednostňuje pred hodnotiacimi výrokmi,
- ❖ oceňovanie pokroku jednotlivcov opisom konkrétneho správania, málo pochvál (všeobecných hodnotení osoby dieťaťa),
- ❖ prejavy uznania opisom konkrétneho správania, dosiahnutého výkonu, pozitívneho dopadu správania na ostatných,
- ❖ povzbudzovanie, vyjadrenie dôvery, že deti úlohy zvládnu, odvolávanie sa na minulé úspechy,
- ❖ ponúkajú pomoc, keď je to potrebné,
- ❖ používanie dohodnutých posunkov na oceňovanie prejavov životných zručností,
- ❖ vidno dohodnuté posunky pri zrkadlení porušovania dohôd,
- ❖ orientácia na kooperatívne riešenie konfliktov (zrkadlenie pocitov, empatia k zúčastneným, prizývanie detí k riešeniu problémov, spoločný výber riešenia, dohoda o riešení),
- ❖ jasné zrozumiteľné zadávanie inštrukcií.

Učiteľ/-ka svojim správaním v triede modeluje dohodnuté pravidlá a dohody – robí to, čo hovorí, prejavuje kongruenciu, súlad medzi prežívaným a prejavovaným správaním.

Aktivizujúce stratégie, metódy učenia a postupy:

- ❖ ranné stretnutia v kruhu komunity, preladovanie na učenie,
- ❖ pravidelné aktivity na vyučovanie životných zručností,
- ❖ reflexie učenia po aktivitách so zameraním na prežívanie, rozvoj životných zručností,
- ❖ zaraďovanie sebareflexie,
- ❖ motivačné, objavné učenie v kruhu,
- ❖ možnosti výberu spracovania úloh, ponúkané úlohy spracované podľa Gardnerovej teórie viacnásobnej inteligencie a Bloomovej taxonómie,
- ❖ zaraďovanie aktivít vtiahnutia pri práci v nových skupinách,
- ❖ zaraďovanie energizérov a harmonizérov počas učenia,
- ❖ podpora spolupráce a usmerňovanie práce učebných skupín,
- ❖ poskytovanie primeraného času na zvládnutie úloh, rôzne možnosti dokončovania úloh.

Námety a podnety ako pracovať s nástrojmi pozitívneho riadenia triedy možno nájsť napríklad v knihách CASCO – vytvárajme bezpečné a otvorené prostredie pomocou metódy Casco v ZŠ aj SŠ

(vydala NDS, 2007). J. Gibs, Kmene - proces pre sociálny rozvoj a kooperatívne učenie (vydala ASK 1994), Kopřiva, Nováčková, Nevolná, Kopřivová: Respektovat a být respektován, vydala Spirála 2009.

Spracovali: Tatiana Piovarčiová, Ľubica Bagalová